

Oponentský posudek disertační práce Ing. Zdeňka Hrušky

Téma : **Hodnocení vlivu environmentálních daní na podnikatelské subjekty v České republice**

Posudek je zpracován v souladu se zákonem č.111/1998 Sb. a s. čl.. 50 odst. 8 studijního a zkušebního řádu ZČU.

a) Formální aspekty disertační práce, vyjádření k systematickosti, přehlednosti, formální úpravě a jazykové úrovni disertační práce.

Disertační práce splňuje z hlediska formálních aspektů všechny náležitosti, které má obsahovat.

Anotaci v češtině a dvou světových jazycích, seznam zkratk, tabulek, obrázků a rovnic, resp. vzorců pro výpočet ukazatelů, naplnění cílů a přínos, práce včetně použité literatury.

Práce je zpracována systematicky a precizně, s drobnými formálními nedostatky. Je přehledně rozvržena do šesti kapitol, z nichž první vymezuje cíle a metodiku práce, velmi dobře stanoví hlavní výzkumné otázky a dílčí otázky ve dvou oblastech teoretické a aplikační, což vede k systematickosti práce. V oblasti druhé - aplikační, by měly být na začátku vymezeny všechny subjekty národního hospodářství, kterých se environmentální daně týkají a celou oblast rozdělit na část, související se státní politikou a část s vybranými subjekty. Jak vyplývá z názvu práce, mělo by se zkoumání týkat pouze podnikatelských subjektů, ke kterým domácnosti v globále nepatří nebo vymežit jejich propojení s podnikatelskou sférou. Podle nové legislativy by termín podnik měl být nahrazen obchodním závodem.

Přehlednost, formální a jazyková úroveň práce je na velmi dobré úrovni.

b) Obsah disertační práce, vyjádření se k volbě tématu, metodologickým postupům, kvalitě analýzy a zhodnocení světového poznatkového fondu v dané oblasti.

Téma disertační práce je velmi náročné na zpracování vzhledem k prolínání makro, mikro a podnikové sféry a jejich vzájemnému ovlivňování v oblasti environmentální politiky a environmentálních daní. V disertační práci je teoretické části věnována obsahově větší pozornost (do str. 69) než aplikační a to vede k dojmu nevyváženosti práce. Na druhé straně je nutné konstatovat přehlednou a precizní práci s literaturou v části teoretické, porovnání názorů více autorů tuzemských i zahraničních s vlastním doplněním a zhodnocením.

U metodiky dotazníkového šetření na str. 26 je při malé návratnosti dotazníků vhodné spíše změnit výzkumnou metodu než cílovou skupinu.

V další části práce podporuji správný názor autora v environmentální politice týkající se výchovy domácností a podniků formou vzdělávání a osvěty, jak vyplývá z návrhu na str. 50. Vždy je však nutné brát na zřetel zásadu win-win, kdy prospěch z něčeho musí mít obě zúčastněné strany. Znamená to hlavně posílení politiky zainteresovanosti pro dané subjekty.

Obr. 4 na str. 33 by bylo vhodné nazvat spíše proces nebo diagram a ne koloběh environmentálních daní.

Velmi dobře disertant vymezuje a hodnotí na str. 38 oblasti, které je nutné, aby stát respektoval při zavádění environmentální politiky. Pokud se v jejím dalším rozvoji u daně z motorových vozidel uvažovat o plošném zdanění, měl by disertant k tomu zaujmout stanovisko a zdanění odstupňovat podle určitých kritérií, např. stáří vozidla, typ vozidla, počet ujetých km ročně, používané palivo, síla motoru, změřené emise apod.

V kapitole 4, která se zabývá marketingovým výzkumem domácností a podniků je řada nepřesností, vyplývajících ze zjednodušeného pohledu na metodiku zpracování, chybí reprezentativní vzorek domácností, volba odpovědí na některé otázky není vyčerpávající, na str.78 ve 4. kroku není stupnice úplná, chybí možnost „nedostatečná informovanost“ menší než 60%. To se opakuje několikrát v práci. Reprezentativní vzorek podniků není také dobře zvolen. Jaké je % velkých, středních a malých podniků v základním souboru musí být i ve vzorku.

V další části práce je velmi dobře proveden empirický výzkum ekologické daňové reformy v ČR a její vliv na malé a střední podniky v přelomových letech 2007 a 2008. Výzkum se netýká velkých podniků, jehož začlenění by bylo určitě přínosné pro práci včetně provedení výzkumu i pro další roky.

c) Cíle disertační práce, formulace cílů a jejich naplnění

Pro systematicky vymezené výzkumné otázky v kapitole 1. byly stanoveny cíle dizertační práce a po získání a upřesnění odpovědí na ně bylo provedeno zhodnocení výstupu a přínosů práce. Hlavní cíle jsou stanoveny pro dvě oblasti teoretického vymezení problematiky a hodnocení vlivu environmentálních daní na subjekty národní ekonomiky. Tyto cíle jsou dále rozpracovány do dílčích cílů, které jsou v práci postupně konkretizovány. Lze konstatovat, že zvolené cíle až na menší nedostatky byly v práci splněny a jsou autorem shrnuty v kapitole 6, týkající se přínosů disertační práce v oblasti teoretické a aplikační.

d) Posouzení kvality a náročnosti užitého metodického aparátu k testování. Zhodnocení kvality empirického materiálu

Získáním odpovědí na výzkumné otázky týkající se hlavních a dílčích cílů byly potvrzeny tři hypotézy:

- 1) Environmentální daně omezující znečišťování životního prostředí byly upřesněny pomocí kvalitativního výzkumu vycházejícího ze základních ekonomických teorií. Na jedné straně působí jako nástroj negativní stimulace, na druhé straně vedou k hledání alternativních řešení pro ochranu životního prostředí
- 2) Fungování environmentálních daní ovlivňuje informovanost a zainteresovanost subjektů národní ekonomiky. Potvrzení bylo provedeno pomocí kvantitativního a kvalitativního výzkumu v rámci dotazníkového šetření
- 3) Environmentální daně vedou ke snižování výkonosti výrobních podniků- tato hypotéza byla potvrzena výzkumem u vybraného vzorku podniků, byly zkoumány ekonomické ukazatele a jejich meziroční změny před a po zavedení environmentální daní. Byl proveden i návrh ukazatelů u kterých se projevuje vliv působení environmentálních daní.

e) Stanovisko k výsledkům disertační práce, původnímu konkrétnímu přínosu doktoranda, význam pro obor a možnosti dalšího zpracování

V oblasti teoretické při vymezení problematiky environmentálního zdanění doktorand prokazuje schopnost náročné práce s řadou literálních pramenů, jejichž poznatky hodnotí a aplikuje na problematiku environmentálních daní v ČR. Vymezuje jejich postavení, historické souvislosti, definuje pojem environmentální daně a principy environmentálního zdanění. Začleňuje tyto daně do daňové soustavy a navrhuje ukazatel pro sledování úrovně environmentálních daní i v mezinárodním měřítku. Teoreticky provádí i analýzu působení environmentálních daní na subjekty národního hospodářství.

V oblasti aplikační je provedeno hodnocení vlivu environmentálních daní v praxi a návrh jejich řízení u podnikatelských subjektů v rámci environmentálních nákladů. Je vyčíslena environmentální daňová kvóta pro ČR a zhodnocen její vývoj, zodpovězena otázka vlivu působení environmentální daně na chování domácností a podniků a na rozvoj ekoinovací a nových environmentálních technologií. Přínosem práce je i návrh začlenění environmentální daně a ukazatelů do podnikové praxe a možnosti snižování environmentálních nákladů v podnikové praxi.

f) Publikační aktivity doktoranda v souvislosti s kvalitou díla

Publikační aktivity doktoranda v souvislosti se zpracováním disertační práce jsou renomované a reprezentativní v rámci mezinárodních konferencí v ČR i v zahraničí. Projevuje se v nich, průběžná spolupráce doktoranda se školitelem. Téma disertační práce určitě povede k dalšímu zpřecizňování problematiky vzhledem k neustálému vývoji environmentálních daní v ČR a dalším publikacím.

Další rozpracování tématu bude možné v návaznosti na další změny v environmentální politice ČR a jejím vlivu na subjekty národního hospodářství. Doporučuji dále sledování emisí do ovzduší podle jednotlivých komodit, které je způsobují, v časové řadě a porovnání těchto trendů s trendy ve změnách výše trojdaně.

g) Otázky k diskusi v rámci obhajoby

- 1) Práce je zaměřena na dva subjekty působení environmentální daně. Existují v rámci národního hospodářství další subjekty, kterých by se mělo v současné době environmentální zdanění týkat?
- 2) Jaká stimulační opatření vedle osvěty a vzdělávání by bylo vhodné využít u subjektů k větší zainteresovanosti při rozvoji ekoinovací a nových environmentálních technologií?
- 3) Jsou na obr. 5 – Působení environmentálních daní vždy S_1 , S_0 a D_0 lineární? Platí toto znázornění obecně nebo jen pro určitý typ trhu?
- 4) Provedte pomocí analýzy SWOT u vybraných zemí ES provádění environmentální politiky u podniků a porovnejte ji s ČR.
- 5) Jako opatření pro snížení environmentálních daní navrhuje doktorand přesun podnikatelské činnosti do států s nízkým či žádným environmentálním zdaněním. Kterých států se to může týkat a jak by to ovlivnilo chod NH?

h) Jednoznačné vyjádření oponenta, zda doporučuje či nedoporučuje disertační práci k obhajobě (dle zákona č. 111/1998 Sb. §47)

Protože obsah práce splňuje požadavky kladené na doktorskou disertační práci i samotná práce je kvalitní až na menší nedostatky a autor zde prokázal potřebné znalosti v daném oboru a schopnost vědecky pracovat, což dokazuje mj. i prezentovaná publikační činnost, hodnotím doktorskou práci kladně a **doporučuji tuto doktorskou práci k obhajobě**. V případě úspěšné obhajoby navrhuji, aby byl Ing. Zdeňku Hruškovi udělen titul **doktor** (PhD.) v oboru Podniková ekonomika a management

V Plzni 12.1.2015

Doc. Ing. Eva Mainzová, Csc.